

Як ми бачимо, більше половини усіх професій мають десь 30% діяльностей, які можуть бути автоматизовані в результаті цифровізації, і, відповідно, велика кількість робочих місць можуть бути втрачені.

По деяким оцінкам, у найближчі 5 років автоматизація може, навпаки, допомогти з дефіцитом трудових ресурсів, але далі ситуація, скоріше за все, погіршиться. Аби уникнути цієї проблеми потрібно, перш за все, активно стимулювати населення різного віку до самозайнятості, розвитку та навчання в цій сфері [2].

Отже, ми робимо висновок, що в реальному житті вплив цифровізації на Україну може мати і певні негативні наслідки, які потрібно враховувати задля успішного їх подолання. Такий виважений підхід до процесу цифровізації в нашій країні сприятиме розвитку ринку праці, інноваційному підприємництву, створенню нової індустрії та підвищенню конкурентоздатності секторів економіки.

Інформаційні джерела:

1. Коблянська І.І. Основні фактори сталого розвитку цифрової економіки в містах: приклад Китаю / І.І. Коблянська // Наукові Горизонти : [зб. наук. пр.] / відп. Ред. Поліський національний університет – П. : Вид-во «Поліський національний університет», 2021. Вип. 3. С. 76-84.

2. «Цифрова адженда України – 2020 («Цифровий порядок денний – 2020)», ГС «ХАЙ-ТЕК ОФІС УКРАЇНА», 2016

3. Урядовий портал України. URL: <https://www.kmu.gov.ua/diyalnist/cili-stalogo-rozvitku-ta-ukrayina>

4. Рівненська обласна державна адміністрація. URL: <https://www.rv.gov.ua/news/cifrovizaciya-ce-postupove-peretvorennya-usih-derzhavnih-poslug-na-zruchni-onlajn-servisi>.

658.155

Ю.С. Глушач, канд. екон. наук, доц. (*ХНУ ім. В.Н. Каразіна, Харків*)

Ю.В. Шавріна, здоб. вищ. осв. (*ХНУ ім. В.Н. Каразіна, Харків*)

ВИРОБНИЧИЙ ТА ФІНАНСОВИЙ ЛЕВЕРИДЖ В РОЗРІЗІ ФІНАНСОВОГО АНАЛІЗУ

Термін «леверидж» (з англ. «leverage» – важіль) в економіці означає важіль впливу певних чинників на зміну результативних показників.

Як економічна категорія леверидж виступає в трьох видах:

- виробничий або операційний,
- фінансовий
- виробничо-фінансовий.

Виробничий або також відомий як операційний леверидж характеризується здатністю впливати на формування прибутку від реалізації продукції на основі збільшення співвідношення постійних і змінних витрат. Останнє означає, що відносний рівень постійних витрат зменшується внаслідок збільшення обсягу виробництва (реалізації) продукту, а отже, збільшується прибуток на одиницю продукту. У такий спосіб визначається чутливість прибутку до зміни обсягу виробництва (реалізації) продукту.

Це відповідним чином позначиться на структурі та кількості основних і оборотних засобів та ефективності їх використання [2].

Рівень виробничого левериджу визначається за формулою:

$$ЛВ = \Delta П / \Delta Р$$

де ЛВ – виробничий леверидж;

$\Delta П$ – темп приросту прибутку від реалізації продукції, %;

$\Delta Р$ – темп приросту обсягу реалізації продукції, %.

Чим більше показник виробничого левериджу, тим більше ризик. На практиці виявляються такі залежності:

- Чим більша частка постійних витрат у загальних витратах компанії, тим більша сила операційного важеля за певного обсягу виробництва і тим більший ризик скорочення виробництва;

- Якщо компанія працює поблизу точки беззбитковості, вона матиме більшу частку зміни прибутку та збитку при зміні обсягу продажів;

- У прибуткових підприємствах з великими обсягами продажів високі прибутки можуть спостерігатися навіть при незначному підвищенні рентабельності;

- Компанії з високими показниками операційного левериджу та мінливим обсягом продажів стикаються з набагато більшими ризиками, ніж компанії зі стабільним обсягом продажів;

- Компанії, які генерують значні обсяги продажів і впевнені в довгостроковому стабільному попиті на свої продукти, робочі місця чи послуги, можуть працювати з високим операційним левериджем [1].

Проте на зміну прибутку впливають не лише фактори виробництва, а й результати фінансової діяльності, особливо зміни обсягу та структури зобов'язань за рахунок залучених коштів (довгострокові банківські кредити, облігаційні позики тощо). Все це пов'язано зі сплатою відсотків, які є певними витратами.

Вплив результатів фінансової діяльності на зміну прибутку характерний для фінансового левериджу, який дозволяє оптимізувати співвідношення між своїми і позиковими ресурсами та оцінити їх вплив на прибуток [3].

Зі збільшенням частки довгострокових кредитів зростає і сума відсотків до сплати. Це призводить до підвищення рівня фінансового ризику через можливу нестачу коштів для оплати. Фінансовий леверидж розраховується як відношення зміни чистого прибутку до загального прибутку до оподаткування:

$$\text{ЛФ} = \Delta\text{П}_\text{ч} / \Delta\text{П}_\text{з}$$

де ЛФ – фінансовий леверидж ;

$\Delta\text{П}_\text{ч}$ – темп приросту чистого прибутку ;

$\Delta\text{П}_\text{з}$ – темп приросту загального прибутку до оподаткування [2].

Однією зі складових забезпечення перевищення темпів зростання чистого прибутку над темпами зростання валового прибутку за рахунок впливу фінансового важеля (левериджу) є його плече. Збільшуючи або зменшуючи кредитне плече залежно від поточних умов, ви можете впливати на прибуток і рентабельність капіталу. Коефіцієнт левериджу відображає порівняльний розмір вимог співвласників і кредиторів компанії до активів компанії. Позичені гроші дозволяють збільшити фінансову міцність позичальника, інвестуючи в проекти, які принесуть вам прибуток. Збільшення фінансового левериджу супроводжується зростанням ступеня фінансового ризику, який пов'язаний з можливою нестачею коштів для сплати відсотків за кредитами та позиками [3].

Узагальнюючим показником левериджу є виробничо-фінансовий леверидж, який визначається як добуток виробничого і фінансового левериджу:

$$\text{ЛВФ} = \text{ЛВ} \times \text{ЛФ}$$

де ЛВФ – виробничо-фінансовий леверидж [2].

Показники левериджу дозволяють планувати оптимальний обсяги виробництва, розрахувати ефективність залученого капіталу, прогнозувати виробничі і фінансові ризики.

Інформаційні джерела:

1. Багацька К.В., Говорушко Т.А., Шермет О.О. Фінансовий аналіз: підручник. К., 2014. с. 320 с.
2. Грабовецький Б. Є., Шварц І. В. Фінансовий аналіз та звітність: навч. посібник. – Вінниця: ВНТУ, 2011. 281 с.
3. Жерліцин Д. М. Фінансовий важіль робочого капіталу як інструмент аналізу ефективності операційної діяльності підприємства Економічний аналіз. 2014. Том 17. № 2. С. 24-29.